

Opmerking van	Paragraaf/Artikel	Inhoudelijk	Antwoord/
ODR	Algemeen	Jullie gebruiken soms verschillende termen met dezelfde betekenis. Bijv. I-waarde, Interventiewaarde, Interventiewaarde bodemkwaliteit. Graag meer eenduidig, en daarbij bijv. aansluiten bij de landelijke Rijksregels	Gaan we nog een redactionele slag op doen om de termen gelijk te trekken. De juiste term is: "interventiewaarde bodemkwaliteit", definitie in Bal: <i>interventiewaarde bodemkwaliteit</i> : waarde waarboven significante risico's voor mens, plant of dier bestaan als gevolg van verontreiniging van de bodem, zoals opgenomen in bijlage IIA;
ODR	Algemeen	Het leest prettiger als jullie per onderdeel de bijbehorende toelichting beschrijven voorafgaand aan de uiteindelijke regel(s). Waar nodig een bandbreedte vermelden waarbinnen de regels kunnen worden gebruikt, en de bron van de regel vermelden (bijv. Bruidsschat);	De werkgroep heeft de keuze gemaakt om een apart document te hebben met de toelichting en een apart document met de regels. In de toelichting is aangegeven hoe de kleuren gezien moeten worden, die geven de bandbreedte aan. Bij de artikelen is ook aangegeven als dit uit de bruidsschat komt. In de toelichting staat een verwijzing naar de regelgeving die ten grondslag ligt.
ODR	Algemeen	Soms worden bij verwijzingen niet de meest recente versies van bepaalde stukken vermeld. Zoals in de voetnoot van pag. 1: de staalkaart voor gemeenten is inmiddels vernieuwd (VNG Nieuwsbericht 17 juni 2022)	We zullen bij de definitieve oplevering nog een redactieslag doen op deze verwijzingen. Op 17 juni 2022 is er inderdaad een nieuwe geïntegreerde staalkaart van de VNG gepubliceerd. Het gaat op pagina 1 echter op het Casco omgevingsplan, dat wij als basis hebben gebruikt en daarvan is geen nieuwere versie gepubliceerd.
ODR	Algemeen	Er mist een inleidende tekst waarin wordt aangegeven wat het doel is van de voorbeeldregels en op welke manier ze kunnen worden gebruikt	Zie het voorwoord bij de voorbeeldregels en de inleiding bij de toelichting op de regels, en de begeleidende mail.
Ingeborg van Oorschot	Algemeen	Termen door elkaar gebruikt	Term locatie beperkt bodemonderzoek en locatie beperkt vooronderzoek worden door elkaar gebruikt. Kiezen voor <i>locatie beperkt vooronderzoek</i> .
Sessie 12 september	Algemeen	Hoe ga je verbredingsthema's oppakken?	Binnen de GOO- werkgroep maken we afspraken om de thema's, zoals asbestonderzoek, invasieve exoten, klei op

			zand .op te pakken . Via de website van het GOO laten we weten wanneer we dit doen
Sessie 12 september	Algemeen	Klei in zand; Achtergebleven ontplofbare oorlogsresten; invasieve exoten; stortplaatsen	Binnen de GOO-werkgroep maken we afspraken om de thema's, zoals asbestonderzoek, invasieve exoten, klei op zand .op te pakken . Via de website van het GOO laten we weten wanneer we dit doen. Een deel is mogelijk al voldoende afgevangen met landelijke wet- en regelgeving.
ODA / gemeenten Achterhoek	algemeen	Kunnen er regels worden opgenomen bij het aanleggen van wadi's en een bodemkwaliteit >	Dit is één van de thema's die in de toekomst aan de orde zullen komen in de werkgroep.
Saskia Theuns	algemeen	Het blijkt dat het de bedoeling is dat je geen artikel mag hebben waar de verschillende leden naar een verschillend werkingsgebied verwijzen. Voorbeeld artikel 5.3.x3	Er is geen juridische belemmering om in een Omgevingsplan artikel naar verschillende werkingsgebieden te verwijzen maar mogelijk is er wel een technische reden waarom dit handiger is . Daarom zullen we de artikelen splitsen
Sessie 12 september	Asbest druppelzones	We willen in ODR aanvullend onderzoek eisen met betrekking tot asbest in druppelzones, hoe leg je dit vast in Omgevingsplan	Dit speelt bij activiteiten zoals slopen, omgevingsplanwijziging of bouwen/herontwikkeling. Het onderzoek kun je voorschrijven. Voor slopen van daken gaat het Ministerie mogelijk nog extra eisen stellen. We gaan uitzoeken of we de definitie voor locaties uitgebreid onderzoek kunnen uitbreiden voor asbestverdachte locaties zodat we extra onderzoekseisen kunnen stellen. (zie opmerkingen over verbredingsthema's). Via de website van het GOO houden we u op de hoogte.
GGD GZ	interventiewaarde	Wordt volgens de bruidsschatregels de bodemkwaliteit, ook in nieuwe situaties, getoetst aan de interventiewaarden (toelaatbare bodemkwaliteit)?	Ja, bij de regels over het bouwen is de Interventiewaarde bodemkwaliteit als toetswaarde opgenomen (BS art 22.30 lid 1)  Voor wat betreft lood hebben we een variant opgenomen gebaseerd op de notitie Handvat lokaal

			beleid lood, van 27 februari 2020 opgesteld door Witteveen en Bos in opdracht van het GOO, met kenmerk 117298/20-003.043
GGD GZ	Algemeen	Welke lokale bodemverontreinigingen zijn er in Gelderland? DDT in Betuwe/ voormalige boomfruitgaarden, PFAS in Westen van Gelderland-Zuid (West Betuwe, Culemborg), lood in Arnhem/ Nijmegen? En moeten hiervoor extra regels als locatie voor uitgebreid bodemonderzoek worden gemaakt?	Het is mogelijk om verschillende gebieden “alternatief onderzoek” aan te wijzen en daar passende regels aan te koppelen afhankelijk van het soort verontreiniging dat je verwacht ( zie artikel 4.6.x1a locaties alternatief bodemonderzoek)
ODR	Hfd 1 zeer gevoelige bodemlocaties	De lijst ‘zeer bodemgevoelige locatie’ staat als uitputtend beschreven. Wij zouden hier nog locaties aan toe willen voegen, zoals tuinen bij woningen en buitenterreinen bij scholen en kinderopvanglocaties. Graag dus zodanig formuleren dat die ruimte ontstaat. We vragen ons ook af waarom moestuincomplexen hier vermeld staan	<p>Veel bodemgebruik is al gedekt in de definities voor bodemgevoelige locatie (artikel 5.89h Bkl) en bodemgevoelig gebouw (artikel 5.89g Bkl). Bodemgevoelig gebouw is een gebouw of een gedeelte van een gebouw dat de bodem raakt, voor zover aannemelijk is dat personen meer dan twee uur per dag aaneengesloten aanwezig zullen zijn; of een woonschip of woonwagen.</p> <p>Als bodemgevoelige locaties worden in ieder geval beschouwd de locatie waarop een bodemgevoelig gebouw is toegelaten op grond van een omgevingsplan of een omgevingsvergunning voor een omgevingsplanactiviteit. En een onmiddellijk aan een bodemgevoelig gebouw grenzende aaneengesloten tuin of een daaraan grenzend aaneengesloten terrein. Wonen met tuin, de direct omgeving van scholen en kinderopvang vallen daar al onder.</p> <p>Onderbouwing van de gebruiken voor zeer gevoelige bodemlocaties staat in de toelichting. We hebben daar nog toegevoegd dat gemeenten zelf andere functies mogen aanwijzen als ze dat willen</p>

Sessie 12 september / GGD-GZ	Hfd 1: Zeer bodemgevoelige locaties	Bij hoofdstuk 1: Is het nodig om ook zeer bodemgevoelige locaties te definiëren? Wonen met tuin is een gevoeliger gebruik dan een kinderplaats. Blootstelling lood is beperkt bij de aangeduide gebruiken, wat is de reden voor de opname van deze definitie?	Het begrip 'bodemgevoelige locatie' bestaat al. Om specifiek voor lood beleid op te nemen is daarom gekozen begrip 'zeer bodemgevoelige locatie' toe te voegen. Dit zijn locaties waarvan we verwachten dat de kans het grootst is dat jonge kinderen met bodem in aanraking kunnen komen of in kunnen slikken. Wonen met tuin is meer gevoelig voor blootstelling dan camping. In de regelgeving hebben we vrijwel niet de term 'zeer' opgenomen en verwijzen we alleen in 5.4.x16 bij regels voor grondverzet naar zeer bodemgevoelige locatie. In de andere artikelen alleen naar 'bodemgevoelige locatie'. Daarbij mixen we ook gebruik (wonen met tuin wordt bijv wel genoemd in tabel 5.3.2a, maar campings niet). We moeten nog tot een eenduidige tekst komen. We gekozen om de definitie 'zeer gevoelig' weg te laten en in de tabellen de gebruiken te specificeren. Begrip bodemgevoelige locatie is de enige term die we nu gebruiken in de tekst. Definitie is daarop aangepast zie 90% versie).
Sessie 12 september	Hfd 1 Bodemgevoelige locaties	Mogen we hier geen afwijkende normen voor vaststellen?	Jawel, bijvoorbeeld voor lood zijn afwijkende waarden opgenomen
Sessie 12 september	Hfd 1 Bodemgevoelige locaties	Hebben we nu alleen regels bij verandering in gebruik? Er zijn bestaande campings, moestuinen etc.	Doordat we nu voorstellen om geen aparte definitie te maken, maar het gebruik te specificeren, geldt het ook bij bestaande locaties op het moment dat er een MBA gepland wordt. Je kunt niet bij 'statische' locaties een onderzoek vragen, tenzij er een duidelijk vermoeden is dat er acute humane risico's zijn (zorgplicht).
GGD-GZ	Bodemgevoelige locaties	Pagina 9 van de toelichting: 'Onverharde kinderspeelplaats' – Beter om 'onverharde' weg te laten. De inrichting van een locatie kan veranderen, bijvoorbeeld als een buurt-	De kinderspeelplaats bij een school zou inderdaad volgens de definitie van het Bkl een bodemgevoelige locatie zijn (artikel 5.89h onder b: een onmiddellijk aan een gebouw als bedoeld onder a grenzende

		<p>/schoolmoestuin op een locatie van een kinderspeelplaats (kindercentrum/ school) wordt aangelegd, waardoor ook contact met de grond onder de oude verharding optreedt. Voor duurzaam gebruik beter om 'onverhard' weg te laten. Anders moet er ook toezicht zijn op het in stand houden van de verharding. Klopt het dat een kinderspeelplaats bij een school of kindercentra al onder een bodemgevoelige locatie valt volgens het Bkl, en gaat het hier dan om de kinderspeelplaatsen waarop geen bodemgevoelig gebouw staat?</p>	<p>aaneengesloten tuin of een daaraan grenzend aaneengesloten terrein;) We laten het woord "onverhard" weg</p>
ODR	4.6.x1 algemeen	<p>Formulering Bruidsschat is voldoende duidelijk: onderzoek conform Bal tenzij aangegeven dat het niet hoeft. Wel moet o.i. altijd enige vorm van vooronderzoek uitgevoerd worden</p>	<p>Als je niet wil afwijken van het Bal hoef je geen locaties alternatief bodemonderzoek, uitgebreid onderzoek of beperkt vooronderzoek aan te wijzen. Dan is dit artikel niet nodig.</p>
Sessie 12 september	4.6.x1 Locatie beperkt vooronderzoek	<p>Is het BIS voldoende om gebieden aan te wijzen waar vrijstelling geldt</p>	<p>Het is altijd een combinatie van meerdere informatiebronnen. Denk bijv. ook aan de BKK. BIS moet voldoende op orde zijn, als je daar niet op vertrouwd moet je het niet als (enige) bron meenemen. Je kunt BIS raadplegen of een formulier invullen ook opnemen als beperkt vooronderzoek zoals één van de opties in het Omgevingsplan aangeeft.</p>
ODR	4.6.x1 Lid 2 locaties alternatief bodemonderzoek	<p>lijkt ons overbodig. Uit vooronderzoek volgt welke stoffen onderzocht moeten worden, volgens welk protocol en in welke grondlaag. Deze bepaling komt overigens vaker in de teksten voor, kan daar dan ook weggelaten worden</p>	<p>Hiervoor is gekozen om bijv. te borgen dat stoffen die niet in standaard pakket zitten, maar wel lokaal verhoogd voorkomen (zoals arseen of PFAS) worden meegenomen.</p>

ODR	4.6.X2 locaties afwijkende waarden	Voorbeeld van eenduidige benaming: hier i.p.v. 'locaties afwijkende waarden' liever de term 'Lokaal Maximale Waarden' gebruiken	Eens dat het duidelijker kan. Er wordt wel verwezen naar het artikel waar deze locaties onder vallen, maar de locaties worden niet in artikel 5.3.x2 benoemd. Gaan we naar kijken.
ODR	4.6.X3 locaties boven de interventiewaarde	Dit artikel hoeft niet gewijzigd te worden, maar we willen hierbij wel opmerken dat er grenzen zijn aan het geometrisch vastleggen van deze locaties. De begrenzing van niet-provinciale gevallen is vaak niet goed aan te geven. We zullen dit onderwerp ook meenemen in de GOO-werkgroep Data.	Goed om te weten, fijn dat er regels komen om dit binnen Gelderland eenduidig vast te leggen.
ODA/ gemeenten Acterhoek	4.6.X3 locaties boven de interventiewaarde	In onze regio wordt aangegeven dat we ook gevoel willen houden over locaties die niet beschikt zijn, of niet ernstige gevallen. Vaak zijn deze locaties geografisch niet vastgesteld. Ook kan er een heel recent bodemonderzoek waarvan de locatie nog niet is opgenomen in de kaart. Onze wens is om bij het toepassingsbereik (graven in bodem met een kwaliteit boven de interventiewaarde en een bodemvolume van ten hoogste 25 m3) algemener aan te geven dat alle locaties die verontreinigd zijn tot boven de interventiewaarde onder dit artikel vallen. Onze voorkeur gaat uit naar het niet op kaart zetten, omdat deze al snel achterhaald is en je dit voor alle locaties boven I wilt. Kan dit ook zonder kaart?	Zie ook de vorige opmerking van de ODR: Ja Dit kan ook zonder geografische begrenzing maar je moet de locaties boven dan wel goed definiëren, --. In de werkgroep bespreken wat een goede definitie zou zijn , zodat je niet teveel gevallen meeneemt. – in de toelichting staat dit aangeduid bij de toelichting op artikel 4.6.x3: <<aanvullen met gebiedsaanduiding van welke locaties onder deze aanwijzing vallen. Bijvoorbeeld: onderzoekscontouren >I uit BIS, enz.>>
GGD-GZ	Afdeling 5.2	Gelden de regels van afdeling 5.2 alleen als er wordt gebouwd op een locatie? Of ook als de functie verandert zonder bouwen? Bijvoorbeeld van openbaar groen naar moestuin.	De regels in deze afdeling gelden juist als er niet gebouwd wordt, maar wel als de functie wijzigt zonder bouwen. Als er gebouwd wordt, zijn de regels in afdeling 5.3 van toepassing.

ODR	5.2.x2 informatieplicht (wijzigen gebruik waardoor bodemgevoelige locatie ontstaat)	we vragen ons af of in dit artikel verwezen kan worden naar documenten die een bepaalde onderzoeksmethode beschrijven, bijv. een onderzoeksmethode voor asbest in druppelzones. Wij zijn bezig een dergelijke methode op te stellen.	Dit is als onderwerp geparkeerd. Het kan een optie zijn om in 4.6.x een type locatie aan te wijzen voor asbestlocaties, en dan in 5.2.x2 een voorschrift geven voor het onderzoek. Zie ook andere vragen over asbest in deze Q&A.
Sessie 12 september	5.2.x2, 5.2.x3, 5.3.x6, en 5.4.x2 vrijstelling onderzoek voor Locatie beperkt vooronderzoek	Kun je juridische regel opnemen over wat te doen als blijkt bij Locatie beperkt vooronderzoek dat er wel sprake is van verontreiniging?	Als uit het beperkt vooronderzoek blijkt dat de locatie verdacht is voor bodemverontreiniging, moet er wel alsnog bodemonderzoek conform paragraaf 5.2.2. Bal worden aangeleverd. Deze juridische regel zal nog expliciet worden opgenomen.
ODR	5.2.X2 lid 1a informatieplicht (wijzigen gebruik waardoor bodemgevoelige locatie ontstaat)	Als het ingevulde formulier “beperkt vooronderzoek” toch een zekere verdenking oplevert, of als wij dat concluderen na een check op de juistheid van de ingevulde gegevens, moet alsnog bodemonderzoek uitgevoerd worden. Dus zin toevoegen, bijv. “Als uit het ingevulde formulier, na beoordeling door of namens het college van b&w, toch een verdenking voor bodemverontreiniging volgt moet alsnog een bodemonderzoek zoals bedoeld in par. 5.2.2 van het Bal ingediend worden.”	Als uit het beperkt vooronderzoek blijkt dat de locatie verdacht is voor bodemverontreiniging, moet er wel alsnog bodemonderzoek conform paragraaf 5.2.2. Bal worden aangeleverd. Deze juridische regel zal nog expliciet worden opgenomen.
ODR	5.2.X2 lid 2 informatieplicht (wijzigen gebruik waardoor bodemgevoelige locatie ontstaat)	We merken op dat het voor aanvragers lastig is aan xml's te komen van oudere onderzoeken (die nog wel representatief kunnen zijn). Maar elke xml is meegenomen, dus vooral laten staan. Kan de verplichting ook uitgebreid worden naar de verstrekking van een geanonimiseerd exemplaar van het rapport?	Dat kan, daar moet je dan wel concreet aangeven welke informatie weggelaten moet worden.
1Stroom	5.2.X2 lid 2 informatieplicht	Er staat steeds “aangeleverd in de vigerende versie van het protocol SIKB0101”. In het	Bij overgang naar nieuwe SIKB versies is een overgangstermijn toegestaan. Daarnaast is het zo dat

	(wijzigen gebruik waardoor bodemgevoelige locatie ontstaat)	verleden was het vaak zo dat de vigerende versie niet in het bodeminformatiesysteem kon worden ingelezen. Omdat die nog te nieuw was. Dat is momenteel ook zo bij Ibis.	oudere versies opnieuw kunnen worden geproduceerd, waarmee meteen de vigerende versie wordt toegepast. Als het aan de eigen kant niet up-to-date is kun je dit het beste voorkomen door óf te vragen om een oudere versie (kan tijdrovend zijn) óf te eisen dat de vorige versie ook mag worden geleverd. Nadeel van deze laatste optie is dat men dan altijd nog de vigerende versie kan aanleveren. Voorstel is om de tekst aan te passen naar 'de voorlaatste en de vigerende versie'.
Sessie 12 september	5.2.x3 beoordelingsregel wijzigen omgevingsplan	Wat is 'aannemelijk' wat moet je dan toetsen?	Aannemelijk wil zeggen dat je, gezien de ingediende informatie, er van uit mag gaan dat de maatregelen worden getroffen, bijvoorbeeld als er een saneringsplan bij de ingediende informatie zit. Dit is ter beoordeling aan de bodemmedewerker. Zekerheid dat de werkzaamheden ook zo worden uitgevoerd heb je pas achteraf.
Sessie 12 september	5.4.x2 Locatie beperkt vooronderzoek bij graven >25m3 en >l	Zijn deze locaties ook geschikt voor vrijstelling graven bij netbeheer?	Als het gaat om milieurisico bij graven en bouwen: ja dan volstaat aanwijzing van deze gebieden. Voor andere regelgeving zoals Arbeidsomstandighedenwet (Veiligheid en risico's medewerkers) worden andere eisen gesteld, dat kunnen we in het Omgevingsplan niet oplossen.
ODR	5.2.x4 gebruik nemen van een bodemgevoelige locatie als de toelaatbare bodemkwaliteit wordt overschreden	in titel en tekst het woordje 'zeer' tussen haakjes toevoegen: "een (zeer) bodemgevoelige locatie	Begrip zeer bodemgevoelig laten we vervallen.
ODR	Afdeling 5.3 Bouwactiviteiten, aanlegactiviteiten, sloopactiviteiten	zou ook over aanleg- en sloopactiviteiten gaan, maar in de paragrafen hieronder staat daarover niets vermeld	Klopt, de titel is overgenomen uit het VNG Casco, er zijn in dit stuk alleen artikelen vermeld als die afwijken van het voorstel in de wet en er zijn (nog) geen lokale regels voor sloopactiviteiten voorzien.



ODR	5.3.x2 lid 3a bodem: waarden voor de toelaatbare kwaliteit van de bodem	Achter 'asbest' graag toevoegen "en respirabele asbestvezels"	Nemen we mee in de laatste redactionele slag
GGD-GZ	5.3.x2 lid 3a bodem: waarden voor de toelaatbare kwaliteit van de bodem	ook voor asbest de bovenste meter toevoegen als relevante bodemlaag, net als bij lood?	Dat zou een beperking zijn t.o.v. de bruidsschat maar het is mogelijk deze op te nemen --.
ODR	5.3.x2 lid 5 bodem: waarden voor de toelaatbare kwaliteit van de bodem	In de toelichting graag wat meer informatie over het werken met MTR-waarden, m.n. de omzetting naar toelaatbare gehalten in grond	Nemen we mee in de laatste redactionele slag. We verwijzen naar Sanscrit/risicotoolboxbodem
GGD-GZ	5.3.x2 lid 5 bodem: waarden voor de toelaatbare kwaliteit van de bodem	Ook voorschrijven hoe MTRhuuman wordt omgerekend naar een concentratie in de bodem?	Nemen we mee in de laatste redactionele slag
ODR	5.3.x2 lid 5 bodem: waarden voor de toelaatbare kwaliteit van de bodem	In de toelichting van de voorbeeldregels wordt aangegeven dat gemeenten zelf een goede definitie moeten opnemen van kleinschalige ontwikkelingen. Kunnen we gemeenten niet een voorstel-definitie meegeven?	We hebben de formulering van dit artikel veranderd waardoor het duidelijk is dat dit ter beoordeling van het bevoegd gezag is.
ODR	Tabel 5.3.2a: waarden toelaatbare kwaliteit van de bodem voor lood per gebruiksfunctie	de titel van de rechterkolom kan beter als volgt aangevuld worden: "(niet gecorrigeerd voor standaardbodem)". We constateren uit de toelichting dat er beleidsruimte is om bij zeer bodemgevoelig gebruik lagere waarden te hanteren; daar zullen we gebruik van maken. We willen bijv. zoveel mogelijk max. 100 mg/kg (gemeten waarde) voor Lood in de contactlaag van de bodem hanteren, in tuinen en bij plaatsen waar kinderen spelen.	We nemen de aanvulling mee in de laatste redactionele slag. Verder klopt de constatering.
GGD-GZ	Tabel 5.3.2a: waarden toelaatbare kwaliteit	Waarden voor lood in artikel 5.3.x.2 te hoog. Advies van de GGD is om de	de waarde die we opgeven is de waarde waarboven maatregelen geeist worden. We staan dus toe dat bij

	van de bodem voor lood per gebruiksfunctie	gezondheidskundige advieswaarden van de GGD op te nemen. 100 voor kinderspeelplaatsen, 90 voor wonen met tuin en 60 voor grote moestuinen. Bij de waarden zoals nu opgenomen in de bodemregels accepteert de gemeente een IQ-puntenverlies van ongeveer 3.	lagere waarden de bodemgevoelige functie zonder maatregelen mag plaatsvinden. De advieswaarde GGD is veel lager en gaat uit van dat je maatregelen moet nemen als de waarden worden overschreden waarbij 1 of meer IQ punten verlies kan optreden. Dit vinden we als regio te streng, we accepteren dus enkele punten verlies versus verplichte maatregelen nemen. Dit gebaseerd op de notitie Handvat lokaal beleid lood, van 27 februari 2020 opgesteld door Witteveen en Bos in opdracht van het GOO, met kenmerk 117298/20-003.043  Bij het toepassen van grond en als terugsaneerwaarden kan ook worden gekozen voor de lagere advieswaarden van de GGD
ODR	5.3.x3 lid 1a aanvraagvereisten omgevingsvergunning bouwen van een bodemgevoelig gebouw	zie onze opmerking bij art. 5.2.x2 lid 1a	Zie antwoord bij 5.2.x2 lid 1a
ODR	5.3.x4 lid 1b bodem: specifieke beoordelingsregels: maatregelen bij overschrijding waarde toelaatbare kwaliteit	Wij stellen een andere formulering voor om te vermijden dat de uitzonderingen uit 5.3x2 steeds weer aangehaald moeten worden: "een sanering van de bodem wordt uitgevoerd volgens paragraaf 4.121 van het Bal als er sprake is van overschrijding van de toelaatbare kwaliteit zoals bepaald in artikel 5.3x2".	In lid 1a staat al dat de toelaatbare kwaliteit niet wordt overschreden. 1c is specifiek bedoeld voor kleine volumes en asbest (zie 5.3.x2 lid 3). Wordt niet aangepast.
Annelies de Graaf	5.3.x6 melding bouwen bodemgevoelig vergunningvrij gebouw	In lid 1 al uitsluiten dat het niet geldt bij vergunningplicht?	Deze uitsluiting staat in lid 4 van dit artikel. Dat matcht ook met de opbouw van de artikelen zoals dat in Omgevingsplan gebruikelijk is (uitsluiting in het laatste lid aangeven). Voorkeur om dit dus zo aan te houden.

Annelies de Graaf	5.3.x6 melding bouwen bodemgevoelig vergunningvrij gebouw	In lid 4 staat gespecificeerd bij vergunningplicht op grond van het Omgevingsplan, moet dat niet ook op basis van Besluit bouwwerken leefomgeving zijn?	Eens. Voorstel om de grondslag voor de vergunning niet te noemen. Lid 4 wordt dan als volgt: <i>"Dit artikel is niet van toepassing als voor de bouwactiviteit een omgevingsvergunning moet worden aangevraagd."</i>
ODR	5.3.x6 lid 2d melding bouwen bodemgevoelig vergunningsvrij gebouw	zie onze opmerking bij art. 5.2.x2 lid 1a	Zie antwoord bij 5.2.x2 lid 1a
Annelies de Graaf	5.3.x7 beoordelingsregels vergunningsvrij gebouw	Kun je dit van toepassing verklaren? Want verwijst naar artikel over omgevingsvergunning terwijl het in x7 wordt bedoeld voor vergunningvrij bouwen?	Terecht opgemerkt. Voorstel is: 5.3.x7 laten vervallen. 5.3.x5 en 5.3.x6 omdraaien in volgorde. Nieuwe artikel 5.3.x6 wordt dan niet alleen 5.3.x4 genoemd maar ook 5.3.x5. Dan moet men ook bij vergunningvrij bouwen informeren welke maatregelen zijn getroffen voordat je in gebruik mag nemen.
ODR	Afdeling 5.4 Milieubelastende activiteiten, algemeen:	het valt ons op dat in de hele afdeling geen aandacht is voor bijkomende aspecten rond graven en saneren, zoals het bemalen en lozen van grondwater. Ook de samenhang met niet-chemische aspecten als archeologie, bodemdaling en bodemecologie ontbreekt. Zijn er grondslagen om deze samenhang , al is het misschien maar gedeeltelijk, toe te voegen?	Er is al regelgeving in het Bal over archeologie en grondwateronttrekking. Voor overige zie antwoord bij vraag over verbreding bodemthema's.
Annelies de Graaf	5.4.x1 gegevens en bescheiden graven	Lid 1a Aanvullen en tevens dubbel?	Lezen wij niet als dubbel, wel als super overdreven verduidelijkend.
ODR	5.4.x1 lid 1 gegevens en bescheiden (graven >25m <sup>3</sup> >1)	Onderzoeken zullen vaak al in het bezit zijn van het bevoegd gezag (BG). Verstrekken kan dan achterwege blijven. Wel goed dat aanvrager meldt om welke onderzoeken het precies gaat, i.v.m. de terugvindbaarheid	Het is lastig om aan de aanvrager over te laten welke onderzoeken al in bezit zijn van BG, wat als foute verwijzingen worden doorgestuurd. We passen dit niet aan.

ODR	5.4.x2 lid 2 en 3 voorafgaand bodemonderzoek (graven >25m3 >I)	verwijzingen naar geometrisch aan te geven gebieden kunnen volgens ons verwijderd worden.	de regels schrijven voor dat als je afwijkingen toelaat die niet vallen onder een duidelijk gedefinieerde locatie in de regelgeving, dat je dan deze locaties/gebieden moet aanwijzen. Vandaar de aanwijzingen in hfd 4. Wordt niet aangepast
Annelies de Graaf	5.4.x3 toepassingsbereik kleinschalig graven >I	Lid 2 tijdelijke opslag wel of niet uitgezonderd?	Deze tekst is rechtstreeks overgenomen uit Bruidsschat, gaan we niet aanpassen
ODR	5.4.x3 lid 1c Toepassingsbereik (kleinschalig graven >I)	“locatie boven de Interventiewaarde” vervangen door ‘locatie waarbij de interventiewaarde wordt overschreden’	‘Boven de interventiewaarde’ is de term die in het Bal wordt gebruikt, daarom is deze aangehouden.
Annelies de Graaf	5.4.x5 informeren toezichthouder (spoedreparatie graven)	Is er een definitie nodig van het begrip spoedreparatie?	Term wordt al in bruidsschat genoemd, algemene indruk is dat men wel weet wat met deze term wordt bedoeld.
ODR	5.4.x5 lid 1 informeren toezichthouder (kleinschalig graven >I)	het is niet duidelijk of de informatieplicht aan de toezichthoudende instantie vooraf of achteraf is. O.i. is alleen informatieplicht vooraf zinvol. Dus graag ‘z.s.m. vooraf geïnformeerd’ als formulering opnemen	Een spoedreparatie kun je niet vooraf melden, want wordt pas uitgevoerd nadat een calamiteit is geweest. Er is daarom gekozen voor zo snel mogelijk melden.
ODR	5.4.x7 gescheiden houden van grond (kleinschalig graven >I)	In onze Nota bodembeheer regio Rivierenland hebben we geformuleerd dat het bij ontgravingen voor kabels, leidingen, rioleringen en groenvoorzieningen op niet-verdachte locaties toegestaan is grond ongescheiden terug te brengen. Bij dergelijke werkzaamheden ontbreekt het nl. aan voldoende ruimte om boven- en ondergrond tijdelijk gescheiden op te slaan. Die vrijstelling willen wij graag handhaven. Wij zullen 5.4x7 voor dergelijke werkzaamheden dus niet overnemen .	Dat is prima, het document geeft voorstellen voor regels, niet elke gemeente hoeft elk voorstel over te nemen.

ODR	5.4.x8 milieukundige begeleiding bij nazorg	Aan deze bepaling moet toegevoegd worden dat de afdeklaag of leeflaag ook weer hersteld moet worden.	Deze bepaling gaat alleen over de nazorg met toezicht onder BRL 6000. De afdeklaag is een saneringsvariant die in het Bal is beschreven. Artikel 6.x.x2 bespreekt regels nazorg.
ODR	5.4.x9 informeren toezichthouder graven >25m3 >l	zie onze opmerking over informatieplicht bij 5.4.x5 lid 1, informatieplicht z.s.m. vooraf.	Een spoedreparatie kun je niet vooraf melden, want wordt pas uitgevoerd nadat een calamiteit is geweest. Er is daarom gekozen voor zo snel mogelijk melden.
ODR	5.4.x12 meldplicht toepassen AVI bodemassen, immobilisaten, metaalslakken	Fijn dat jullie metaalslakken hebben toegevoegd. Graag formuleren 'metaalslakken en producten/mengsels waarin metaalslakken zijn verwerkt'. Volgens ons hoeven AVI bodemassen en immobilisaten hier niet genoemd te worden, die zijn landelijk al meldingsplichtig.	Dit is een nadere uitwerking bij Bal 4.1258. Daarin wordt specifiek AVI bodemassen en immobilisaten genoemd. Als aanvulling hebben we metaalslakken toegevoegd. We zullen de tekst aanvullen met 'producten/mengsels waarin metaalslakken zijn verwerkt'.
ODA/ gemeenten Achterhoek	5.4.x12 meldplicht toepassen AVI bodemassen, immobilisaten, metaalslakken	artikel 5.4.12x (toepassen van bouwstoffen, meldplicht AVI bodemassen.....) wordt als blanco aangegeven. Is hier geen sprake van een verzwaaring en moet deze niet groen zijn?	Klopt, dit zullen we aanpassen (en dan een onderscheid maken tussen metaalslakken en de avi bodemassen die in het Bal al meldingsplichtig zijn, zie ook vorige opm. ODR)
ODR	5.4.x12 lid 2j meldplicht toepassen AVI bodemassen, immobilisaten, metaalslakken	het zinsdeel over oppervlaktewaterlichaam kan vervallen, wij zijn geen bevoegd gezag hierover.	Nemen we mee bij de laatste redactionele slag op het document.
ODR	5.4.x14 Bodemvreemd materiaal	In onze Nota bodembeheer staat dat in ons gehele beheersgebied alleen grond mag worden toegepast met een vergelijkbare hoeveelheid bodemvreemd materiaal als in de ondergrond, met een maximum van 20 gewichtsprocent aan hout en niet-asbestverdacht steenachtig bodemvreemd materiaal, eigenlijk conform optioneel lid 2. We hebben ook geformuleerd dat andere	Dat is dan geheel conform wat al in het Bal art 4.1271 staat. Jullie hoeven dan dit artikel x14 niet over te nemen als maatwerkregel. We hebben in x14 niets gezegd over andere materialen dan hout of steenachtig, omdat we hiervoor het Bal volgen en geen afwijkende regel stellen.

		materialen (zoals plastic en piepschuim) maximaal sporadisch in de grond mogen voorkomen. Dit laatste graag toevoegen.	
ODR	5.4.x19 melding: gegevens en bescheiden	2 <sup>de</sup> woord 'worden' kan weg	Nemen we mee bij de laatste redactionele slag op het document.
ODR	5.4.x20 saneringsaanpak: aanbrengen duurzaam aaneengesloten verhardingslaag	Groene tekst: Bij sommige verontreinigingsgevallen, met uitdampingsrisico's, zijn nog strengere eisen nodig t.a.v. een afdeklaag, bijv. betonlaag in combinatie met dampdichte folie. Blijft het wel mogelijk dit te eisen?	Het Bal 4.1241 sluit dit niet uit. Lid 2 van dit artikel: Er wordt een afdeklaag aangebracht die blootstelling van mensen aan verontreiniging op of in de bodem voorkomt  Er wordt wel als voorbeeld beton genoemd, maar niet specifiek dampdichte folie. Het blijft mogelijk dit te eisen op grond van lid 2.
GGD-GZ	5.4.x20 saneringsaanpak: aanbrengen duurzaam aaneengesloten verhardingslaag	definitie van een halfopen verharding opnemen. En is het mogelijk beter om te spreken van een waterdoorlatende verharding? Belangrijk om contact met de grond te voorkomen.	We vervangen de term halfopen door waterdoorlatend
ODR	5.4.x21 saneringsaanpak aanbrengen laag grond of baggerspecie	In 'Samen de diepte in' wordt de minimale dikte van afdekragen in verschillende situaties uitgebreid beschreven. Graag hierbij aansluiten en tabel 5.4.23 daarop aanpassen.	Het is niet duidelijk welk document wordt bedoeld. Wij hebben er voor gekozen de in Gelderland meest voorkomende variant te beschrijven. In concrete gevallen kan met een maatwerkvoorschrift een andere variant worden voorgeschreven.
ODR	5.4.x23 terugsaneerwaarde	Ons is niet duidelijk wat hier aanvullend op Bal 4.1242 geregeld wordt, graag een uitleg. Tabel 5.4.24: volgorde in kwaliteitsklasse onder de functieklassen kan beter bij alle functieklassen hetzelfde zijn.	Dit artikel benoemt de waarde van de bodemkwaliteit waaraan moet worden voldaan bij saneren. In artikel 4.1242 van het Bal staat dat bij verwijderen van verontreiniging als saneringsaanpak de bodem wordt verwijderd totdat de verontreinigende stof niet meer voorkomt in een concentratie hoger dan de waarde van de bodemfunctieklasse. De gemeente mag in plaats hiervan ook een andere terugsaneerwaarde vaststellen. De getoonde tabel in artikel 5.4.x23 geeft een aantal invulvelden voor lokale terugsaneerwaarden. Deze zijn

			<p>onderverdeeld op basis van bodemfunctieklasse, dit is de standaard terugsaneerwaarde die geldt onder de regels van het Bal. Als de gemeente deze standaard regel volgt hoeft dit artikel niet opgenomen te worden in het Omgevingsplan. Alleen als afgeweken wordt is dit artikel nodig. Alleen de velden waarvoor afwijkende terugsaneerwaarden gelden worden in de tabel opgenomen.</p> <p>Het is mogelijk om een lokale terugsaneerwaarde te kiezen die strenger of minder streng is. De logische gedachte daarbij is om af te wijken van de bodemfunctieklasse en de terugsaneerwaarden aan te laten sluiten bij de lokale bodemkwaliteit of de gewenste bodemkwaliteit.</p>
Saskia Theuns	5.4.x23 Terugsaneerwaarden	Maken gemeenten onderscheid tussen de boven- en de ondergrond bij het vaststellen van de terugsaneerwaarden? Dus concreet, gelden er in de ondergrond lagere terugsaneerwaarden?	<p>Het is mogelijk onderscheid te maken tussen boven- en ondergrond. Voorbeeld wanneer dat aan de orde kan zijn: ondergrond is schoon en bovengrond is licht verontreinigd. Gebruik of lokale ambitie geeft aan dat huidige kwaliteit passend is bij het gebruik, dus bovengrond terugsaneerwaarde gelijk aan de kwaliteit van de laag, ondergrond wil je schoon houden dus ben je daar strenger.</p> <p>Andersom kan ook: bovengrond strenger dan ondergrond, bijvoorbeeld in een gebied met hogere loodwaarden als gevolg van langdurig gebruik (Bijv oude binnenstad). Om blootstelling terug te dringen kun je strengere loodeisen stellen in de bovengrond, ondergrond minder streng omdat door soort gebruik van de bodem in de binnenstad de kans op blootstelling aan grond op deze diepte laag is.</p> <p>Al met al is het dus vrij aan je eigen keuze, wel handig om het beleid wel uitlegbaar te houden en dus ook te kijken naar je regels voor grondverzet: als je wel grondverzet</p>

			toelaat, maar strenger bent bij saneren moet je dat kunnen uitleggen.
ODR	5.4.x25 en .x26 Historische bodemverontreiniging zonder risico	Ons is niet duidelijk welke activiteiten hier bedoeld worden. Graag een uitgebreidere toelichting hierop.	Onder het regime van de Wbb zijn voor locaties beschikkingen afgegeven die vaststellen dat er wel sprake is van ernstige verontreiniging maar geen risico bij het huidige gebruik (ernstig, niet spoedeisende bodemverontreiniging). Deze vallen onder overgangsrecht Wbb. Op het moment dat er op deze locaties activiteiten worden uitgevoerd ontstaan mogelijk alsnog risico's voor mens en milieu. In dit artikel wordt geborgd dat in die situatie voldoende maatregelen worden getroffen om risico te voorkomen. Deze paragraaf is rechtstreeks overgenomen uit de Bruidsschat artikelen 22.131 en 22.132.
GGD-GZ	5.4.x26 Historische bodemverontreiniging zonder risico	ook toevoegen .. of humane risico's te voorkomen....	Goede suggestie: nemen we op als extra groene variant: strenger dan de bruidsschat
ODR	6.x.x1 Nazorg	Moet nazorg bij Wbb-gevallen hier niet ook genoemd worden? En omdat saneringen vaak uitgevoerd worden op basis van meerdere grondslagen tegelijk is het beter in het laatste zinsdeel "en" uit te breiden met 'en/ of'.	Voor Wbb overgangsrecht gelden Wbb nazorg regels. Er staat niet 'en' maar 'of', daarmee is en/of impliciet. Geen aanpassing nodig.
ODR	6.x.x2 Nazorg lid 2	Benadrukt moet worden dat het hier alleen om slechts kortdurende tijdelijke beschermingsmaatregelen mag gaan, zoals bijv. bij een toevalsvondst.	Tijdelijke beschermingsmaatregelen staan in de Omgevingswet alleen genoemd bij artikelen over toevalsvondst. De term 'tijdelijk' is gelijk aan 'kortdurend', het is dus niet nodig nogmaals expliciet te benoemen dat dit geldt bij een toevalsvondst.